

«Я вигадував світло, як вірші»

Виповнюється 70 років від дня народження відомого українського поета Володимира Затуливітра

В редакції газети «Ленінська правда»

Творець і відкривач
навколишнього світу

Не знаю, чи людина живе кілька життів, якщо справді існує переселення душ, але впевнений: письменник проживає життя усіх тих людей, які живуть у його творах, бо кожного з них він одуховнює своєю душею. І вона трепетно і тривожно болить і в зігнутих тягарем напівголодних років дідах і бабусях,

Довідка

Володимир Затуливітер народився у високосний рік – 29 лютого року 1944 в селі Яблучне Великописарівського району Сумської області. Закінчив філологічний факультет (українське відділення) Сумського державного педагогічного інституту ім. А. С. Макаренка (1966). Служив у Радянській Армії. З 1968 по 1980 рік працював кореспондентом обласної газети «Ленінська правда» (нині – «Сумщина»), в ЦК ЛКСМУ, столичних видавництвах «Молодь», «Дніпро», міжнародному журналі «Сучасність». Лауреат премій ім. П. Тичини «Чуття єдиної родини», ім. П. Усенка. Трагічно загинув у січні 2003 року.

Газетярські будні – 70-ті роки

Фото надані Фондом В. ЗАТУЛИВІТРА

вона трепетно і тривожно болить і в зігнутих тягарем напівголодних років дідах і бабусах, дядьках і тітках, натруджених хліборобах, доярках, механізаторах, яких він відтворив так колоритно і правдиво, як, мабуть, ніхто інший в українській поезії останніх десятиліть двадцятого століття, бо вони пройшли кризь його життя, його рідним селом, розмовляли з ним його – їхньою мовою.

*До піщинки знаю рідну землю,
до камінця, до сивих од морозу
колючих, остюкових галушок чорнозему
із батьківських чобіт на ганку,
я всю її пройшов молочними губами,
як струмок весняний,
коли учився мови.*

Парадоксально, але в житті і творчості Володя боявся любові дужче, ніж самотності, бо знав, що любов зрадлива, а самотність – єдина супутниця, яка ніколи не зрадить. Вона примушувала Поета в його холостяцькій однокімнатній квартирі сідати до письмового столу, щоб своїми творчими муками приносити читачам радість спілкування з високою іскробожою поезією, витонченим і глибинним світосприйняттям.

*Самотність налягла,
як мертва стужа,
в крижину геть скипілося вино,
розтанув хліб і став солоним цукор,
солодкою, аж ломить зуби, сіль,
хай друг забув,
а пам'ятливий недруг –
невже і він сьогодні не згада?*

Ще замолоду Володю називали явищем у літературі і національною гордістю. Говорили це ми, його сумські друзі, усміхнено, але час підтвердив, що не помилилися. Це справді так. Його творчий світ – віддзеркалення його внутрішнього антисвіту. Його мова – окремих, неповторних авторських слівник: деталі, епітети – несподівані і точні, метафори – світової величч.

В. Затулівітер – творець і відкривач навколишнього світу в собі – незглибного, духовного, небесного.

Проти годинникової стрілки

Письменник, який сповідується істині, думає проти годинникової стрілки. Саме так думав і писав В. Затулівітер, розглядаючи час і людство, ніби під мікроскопом. Він бачив більше і глибше, ніж дано людині і ділився таким об'єктивно жорстким світосприйняттям з читачами через чистий аркуш паперу.

Через свій себелюбний менталітет, меншовартість провінційного мислення українці нерідко бояться називати речі своїми іменами. Хочу переступити через цю масову боязливність: Володимир Затулівітер був і залишається потужним національним поетом, майстром. Його книжки «Теперішній час», «Пам'ять глини», «Тектонічна зона», «Полотно», «Зоряна речовина» вже ввійшли до скарбниці української поезії і залишаються серед її класичних зразків.

Поезія майстра настільки самовиражальна через евричні самослова, що здається закодованою. Такі поети неповторні. Вони школи своєї по собі не лишають, хіба що епігонів. Але глибина творчості В. Затулівітра цілком збагненна, коли сприймаєш її унісонно, бо вона опромінена такою потужною, часто надривною, любов'ю до землі української, її історії і людей, що любов ця аурно переповнює і нас, його читачів, українців, землян. Таке «витворює» з нами лише поезія світова, література надвисокого художнього рівня, незалежно від того, де вона твориться – у Парижі, Києві чи селі на Сумщині.

Де небо з'єднується із землею

У кінці 2002 року, уже не працюючи в журналі «Сучасність» (після того, як Іван Дзюба пішов з посади головного редактора), Володимир перебивався випадковими підробітками. Його обсіла матеріальна скрута. У київській квартирі на вул. Ризькій відключили електроенергію: ні їжі зготувати, ні читати, ні писати. За несплату забирають кімнату хитромудрі ділки. Він – бездомний, безробітний, голодний, задепресований – перебирається у свій останній земний прихисток – сільську хату свого друга архітектора Вадима Бородіна, який сюди, на Черкащину, навідується заїздами. Володя усамітнено працює над рукописами нових книг. Як завжди, заснув після півночі, але цього разу не прокинувся: отруївся чадним газом. Посеред морозного січня 2003-го року.

Батьківщина поета там, де небо з'єднується з землею через його серце. Володине серце з'єдналося з небом не в його отчому Яблучному, а в селі Бучак на Черкащині. І хоч земля та не земля його дитинства, – то наша легендарна українська земля, для якої він жив і творив з такою трепетною любов'ю, на яку здатен її Поет.

Життя – у пам'яті

2008 року задля увічнення пам'яті В. Затулівітра, збереження і поширення його творчої спадщини створено літературно-мистецький благодійний фонд. Очолила його невтомна, ініціативна Любов Снісар. За її сприяння вдалося (це подвиг!) посмертно видати книжки «Четвертий із триптиха», «Чаша жертвна» і унікальне вибране «Тернова гора» (607 с.) з десятками різночасових фотографій, аналітич-

ною передмовою Івана Дзюби (60 с.) та ілюстраціями робіт геніального художника Івана Марчука.

Ось уже більше десяти років у день святого Володимира, 28 липня, вшановується пам'ять поета на його могилі у селі Бучак. Дієву участь у всіх заходах беруть відомі письменники, працівники культури, художні колективи і, звичайно ж, представники адміністрації і районної ради. В Канівському районі створено музей, у школах вивчаються твори поета.

Шевченківський край усвідомлює, що такий Поет – гордість усієї землі української.

На щастя, скресає крига і на його рідній Сумщині. Зокрема в обласній науковій бібліотеці з ініціативи письменницької організації та за підтримки бібліотекарів проведено кілька вечорів пам'яті. Активізувалася просвітницька робота у Великописарівському районі і, насамперед, у селі Яблучне.

Але цей поет однозначно заслуговує на більше. Було б логічно і по-державному надати ім'я Затулівітра сільській школі, яку він закінчував золотомедально, одній із сільських вулиць чи районній бібліотеці. Словом, простір для вшанування – широкий і вдячний.

*Юрій Царик, письменник,
лауреат премії ім. Миколи Хвильового*

Від редакції

Завтра, 27 лютого, о 12 годині на будинку № 61 по вулиці Петропавлівській – урочисте відкриття меморіальної дошки на честь Володимира Затулівітра. Саме в тому приміщенні в редакції обласної газети колись працював наш колега. Запрошуємо всіх бажаючих розділити хвилини пам'яті відомого земляка.